

AANKOMEN WAAR WE AL ZIJN

De Tsjechische theoloog en priester Tomáš Halík schreef ten tijde van de coronacrisis dat de lege kerken waar mensen niet samen mogen komen vanwege het gezondheidsrisico, symbolische zichtbaar maakt wat zich in veel Europese landen bezig is te vertrekken. Hij citeert Friedrich Nietzsche, die kerken 'de graven en de mausolea van God' noemde. Daarom moet Halík naar eigen zeggen bij de lege kerken vooral te denken aan het lege graf van Jezus op Paasochtend:

Misschien zijn we zo gefascineerd geraakt door [de] leegte dat we de Paasboodschap niet langer horen: 'Hij is niet hier, Hij is tot leven gewekt. Hij gaat u voor naar Galilea. Daar zult u hem zien!'

In dit licht is het niet alleen onrealistisch te denken dat onze lege kerkgebouwen opnieuw grote groepen mensen aantrekken. Het is ook niet zomaar wenselijk Niet omdat het op zichzelf verkeerd is om naar de kerk te gaan – integendeel – maar omdat God alleen in de kerk ontdekt kan worden als de sporen van de Verrezenen ook buiten de kerken worden gezien. Halík schrijft:

Vandaag zou ik een antwoord willen zoeken op de vraag: Waar bevindt zich het Galilea van onze tijd, waar de we levende Christus kunnen ontmoeten?

Halíks antwoord is het antwoord dat paus Franciscus al eerder heeft geformuleerd: in de stad. De stad symboliseert het leven dat geen vaste patronen kent, maar waarin de toekomst al doende wordt uitgevonden. Zeker, de stad kent zijn pathologieën en het leven neemt er veelvuldig vormen aan die haaks staan op wat het evangelie verkondigt. Tegelijkertijd gaat Jezus door onze straten en blijft zich 'op een vitale manier met zijn volk ... mengen en mensen in een unieke heilsgeschiedenis ... engageren', stelt de paus.

'Een nog ongekende cultuur tekent zich af in de stad', volgens paus Franciscus. Maar ook: 'God is in de stad'. Daarom moeten we God ontdekken waar het leven zijn vertrouwde vormen verliest en bezig is nieuwe vormen aan te nemen. En dat blijkt in deze tijd van crisis precies de plaats waar we al zijn. Het is de plaats waar we ontdekken dat we niet goed blijken te weten hoe we moeten leven. De plaats waar ons wordt aangezegd dat wij moeten veranderen en meebewegen, omdat we anders niet van deze tijd zijn, maar nu zelfstandig ons leven moeten zien te ordenen. Het is de plaats waar we te horen krijgen dat het almaar toenemende vliegverkeer substantieel bijdraagt aan de ecologische rampen die zich aankondigen of al bezig zijn zich te voltrekken, maar waar we tevens krijgen aangezegd dat we zo snel mogelijk de economie weer op moeten starten en dus weer allemaal weer veel en vaak op reis moeten gaan.

Het is kortom de plaats waarvan we enerzijds zeker van weten dat het ons thuis is en die wij anderzijds nauwelijks nog als de onze herkennen. Is dit mijn leven? Hoe ben ik hier terecht gekomen? Kan ik dit wel zo, wil ik dit wel zo? Hier is God, dit is het Galilea waar Jezus ons voortgaat, in deze situatie wordt ons de heilige Geest als helper gezonden (vgl. Johannes 15,26; 16,7). De Geest zal de gebruikelijke orde verstoren, zei paus in een interview ten tijde van de coronacrisis, maar langs deze omweg zal Zij uiteindelijk niet voor strijd, maar voor harmonie zorgen. Die verstoring zie ik wel. Maar de nieuwe harmonie laat nog op zich wachten. De vraag is: wat is mijn rol in het aanbreken ervan?

Tomáš Halík zou spreken bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het tijdschrift *Tertio* op 23 maart 2020. Voor de niet gehouden lezing, zie <https://www.tertio.be/sites/default/files/Lezing%20Tomas%20Halik.pdf>.